

UDENRIGSMINISTERIET

Der er tale om et åbent samråd.

DET TALTE ORD GÆLDER

Spørgsmål T (stillet 15. april 2011):

Mener ministeren, at en målsætning om at der skal ske regimeskift i Libyen, ligger inden for FN's Sikkerhedsrådsresolution nr. 1973?

Spørgsmål U (stillet 15. april 2011):

Støtter regeringen Sydafrikas og den Afrikanske Unions forslag om øjeblikkelig våbenhvile og igangsættelse af en køreplan for fred i Libyen?

Spørgsmål V (stillet 15. april 2011):

Har NATO aktivt støttet Sydafrikas og Den Afrikanske Unions forslag om øjeblikkelig våbenhvile i Libyen og opfordret oprørerne til at gøre det samme?

Spørgsmål W (stillet 15. april 2011):

Er det ministerens opfattelse, at det er en forudsætning for at opnå våbenhvile i Libyen, at Gaddafi bliver afsat eller træder tilbage?

Udenrigsministerens samlede besvarelse:

Tak for samrådsspørgsmålene. Jeg vil besvare spørgsmålene i en samlet besvarelse. Samtidig vil jeg gerne henvise til en række andre spørgsmål, stillet af Enhedslisten i anden udvalgssammenhæng. Min besvarelse vil derfor på visse områder være den samme som mine tidligere besvarelser i disse sammenhænge.

[Spm. T: Er en målsætning om regimeskift indenfor SCR 1973?]

Lad mig først og fremmest understrege, at Sikkerhedsrådsresolution 1973 fortsat er grundlaget for den danske og den internationale indsats. Afsættelse af Gaddafi er ikke eksplicit en målsætning i resolutionen. Derimod sigter resolutionen på at sikre beskyttelse af civilbefolkningen og på igangsættelsen af en politisk reformproces i overensstemmelse med det libyske folks ønsker. Desværre har Gaddafi-regimets handlinger efter resolutionens vedtagelse i stigende grad vist, at han ikke har til hensigt at leve op til resolutionens målsætninger. Med andre ord står det klart, at Gaddafi og hans støtter ikke har nogen interesse i at beskytte deres egen befolkning, og at en sådan beskyttelse, håndhævet af det internationale samfund, er helt nødvendig. Det er på den baggrund, at den internationale Kontaktgruppe om Libyen på mødet i Doha den 13. april blev enig om, at Gaddafi har mistet enhver legitimitet og må gå af. Dette blev igen bekræftet på kontaktgruppemødet i Rom i sidste uge, hvor det internationale samfund også sendte en klar besked om, at Gaddafis fortsatte tilstedeværelse er til hindring for en løsning på krisen.

[Spm. U: Støtter regeringen AU's køreplan for fred?]

Danmark bakker op om det mandat, der i Sikkerhedsrådsresolution 1973 er givet til FN og den Afrikanske Union (AU). Vi ser FN som det naturlige knudepunkt for at koordinere mæglingsinitiativer og tage kontakt til begge sider. Det er i den forbindelse glædeligt, at der på kontaktgruppemødet i Rom den 5. maj var stor fokus på op opbakning til FN og generalsekretærens særlige udsending Al-Khatibs koordinerende rolle i forhold til at finde en fredelig løsning på konflikten. En styrket koordination er positivt, da det kan være med til at forhindre Gaddafi i at fortsætte sin nuværende taktik med forskellige mæglingsfølere til forskellige lande med henblik på at spille lande ud mod hinanden og trække tiden ud. Det er vigtigt, at alle medlemslandes og regionale organisationers bestræbelser bliver forenet, og at alle sender de samme budskaber til parterne.

En delegation fra den Afrikanske Union (AU) ledet af den sydafrikanske præsident Zuma mødtes med oberst Gaddafi den 10. april. Efter mødet meldte Zuma offentligt ud, at Gaddafi havde accepteret et mæglingsforslag, der sigter på 1) en øjeblikkelig

våbenhvile; 2) uhindret levering af humanitær bistand; 3) beskyttelse af udenlandske statsborgere, herunder afrikanske gæstearbejdere; samt 4) dialog mellem parterne om en 'inklusive transitionsperiode' med henblik på implementering af politiske reformer som vil fjerne årsagerne til den politiske krise. Den Afrikanske Union lagde også op til suspendering af NATO's luftangreb.

Det lød måske umiddelbart besnærende, men planen indeholder altså ikke noget om beskyttelse af civile, eller om at Gaddafi skal trække sine tropper ud af de byer og områder, han har erobret med brutal magtanvendelse. AU's mæglingsbestræbelser og den fremlagte køreplan synes derfor ikke at være vejen frem. Troværdigheden og balancen blev ikke styrket af, at præsident Zuma på pressemødet, hvor planen blev fremlagt, omtalte Gaddafi som "our brother leader".

Da AU fremlagde planen for oprørerne var budskabet fra oprørerne også klart: Gaddafi skal gå af som en forudsætning for våbenhvile. Så længe AU's udspil reelt åbner op for, at Gaddafi kan bevare sin magtposition i forbindelse med en politisk transitionsproces, er det

usandsynligt, at udspillet vil kunne finde opbakning blandt det libyske folk. Jeg kan godt forstå, at der er libyske civile, der ikke vil føle sig trygge, hvis Gaddafi fortsat er ved magten. Det er næppe op til den danske regering aktivt at støtte et fredsinitiativ, der klart afvises af den ene part. Derimod vil vi fortsætte med at bakke op om bestræbelserne for at finde en politisk løsning under FN's koordination.

Det sagt, så er det selvfølgelig klart, at AU fortsat har en mulighed for at kunne bidrage til en løsning på konflikten. På kontaktgruppemødet i Rom blev regionale aktørers potentiale til at bidrage til en fredelig løsning også understreget. Det er også derfor, jeg har taget skridt til at opmuntre AU til at gøre mere for at støtte sine medlemslande ift. overholdelse af UNSCR 1973. Det gælder bl.a. om at sikre, at våbenembargoen overholdes, at lejesoldater ikke rejser til Libyen, og at sanktionsregimet med rejseforbud og indefrysning af aktiver opretholdes.

[Spm. V: Har NATO aktivt støttet Sydafrikas og Den Afrikanske Unions forslag om øjeblikkelig våbenhvile i Libyen og opfordret oprørerne til at gøre det samme?]

NATO's opgave er at fortsætte den militære indsats indtil der ikke længere er systematiske angreb og trusler mod civile. Det blev senest markeret ved mødet den 14. april i Berlin med NATOs udenrigsministre og de operationelle partnere i den NATO-ledede Operation Unified Protector (OUP) om gennemførelse af UNSC Resolution 1973 om Libyen. Mødet udtrykte beklagelse over de fortsatte overgreb fra Gaddafi regimet imod dets egen befolkning og konstaterede, at regimet ved sine fortsatte krænkelser af UNSCR 1970 og 1973 har mistet al legitimitet.

Mødet gav i sin erklæring et ultimatum til Gaddafi, hvor man fastslog, at det nuværende høje operative tempo med hensyn til at engagere legitime mål vil fortsætte, indtil følgende betingelser er opfyldt :

1. Alle angreb og trusler imod civile er standset
2. Alle militære styrker er trukket tilbage til kaserne, herunder snigskytter, lejesoldater og andre paramilitære styrker herunder fra en række navngivne byer, som Gaddafi-loyale styrker har indtaget med magt eller belejret.

3. Omgående, sikker fuld og uhindret humanitær adgang til alle nødlidende i Libyen.

Endelig understregede erklæringen, at kun en politisk løsning ville kunne bringe konflikten til afslutning og man anerkendte Kontaktgruppens rolle i forhold til at give politiske retningslinjer for den internationale indsats i Libyen.

Sagt på en anden måde, den igangværende militære indsats under NATO's ledelse har til formål at beskytte civilbefolkningen mod fortsatte overgreb. Det er netop det, som Sikkerhedsrådsresolution 1973 giver bemyndigelse til. Formålet er således ikke at støtte den ene eller den anden part i konflikten eller aktivt at støtte et forslag, der klart afvises af den ene part.

[Spm. W: Er en forudsætning for våbenhvile at Gaddafi bliver afsat eller træder tilbage?]

I forhold til indgåelse af en våbenhvile er parterne desværre fortsat langt fra hinanden i forhold til at nå til enighed om præmisserne herfor. Det er rigtigt, at TNC knytter en våbenhvile sammen med en politisk proces uden Gaddafi og hans familie. Det skyldes bl.a. at man

frygter, at en våbenhvile uden Gaddafis afgang vil føre til en mulig opdeling af landet, og til at regimet vil benytte anledningen til at reorganisere, opruste sig militært og fortsætte den blodige udrensning af regimets modstandere i de Gaddafi-kontrollerede områder. Gaddafi er på sin side fortsat fast besluttet på selv at være i spidsen for en politisk dialogproces.

Det er klart, at det er vanskeligt at bygge bro mellem disse synspunkter, men FN under al-Khatib gør en stor indsats og har jævnlige møder med begge parter. Vi skal fortsat bakke op om dette arbejde.

Samtidig må vi være realistiske. De seneste ugers udvikling peger desværre på, at Gaddafi fortsat vælger ikke at respektere FN's sikkerhedsrådsresolutions krav om indstilling af overgreb mod civilbefolkningen og øjeblikkelig iværksættelse af en våbenhvile. Meget peger jo på, at TNC har ret i deres bekymring, om at de forskellige forhandlingsfølere, vi har set fra Gaddafi, er et forsøg på at skaffe ham rum til at afgøre situationen militært.

Jeg kan derfor ikke se en langsigtet løsning, der åbner op for en troværdig politisk reformproces og sikrer beskyttelse af civilbefolkningen, samtidig med at Gaddafi og hans nærmeste familiemedlemmer bevarer en politisk rolle. Dette er også blankt blevet afvist af oppositionen – og var som allerede nævnt et af budskaberne fra kontaktgruppemøderne i Doha den 13. april og Rom den 5. maj.